

Име и презиме, односно назив организације и институције: Партнери за демократске промене Србија (Партнери Србија)

Контакт телефон: (+381 11) 32 31 551

Е-пошта: office@partners-serbia.org

Назив закона на који упућујете предлоге, примедбе и сугестије: Кривични законик

Датум: 31. 10. 2024. године

1. Општи коментари и сугестије у односу на Законик као целину

Пре свега указујемо на неадекватно и закаснело укључивање јавности у процес измена и допуна Кривичног Законика и Законика о кривичном поступку. Процес измена и допуна Кривичног законика и Законика о кривичном поступку није омогућио адекватно учешће јавности. Ране јавне консултације нису спроведене у складу са законским оквиром који се односи на процесе креирања јавних политика. Изостало је објављивање полазних основа измена прописа са другом пропратном документацијом попут решења о формирању радне групе/а за измене ова два прописа. На овај начин омогућило би се учешће јавности у раној фази израде измена ових прописа, те омогућило креирање квалитетних и одрживих решења. Затим, минимални рок јавне расправе од свега месец дана, није сразмеран обиму и значају предложених измена које значајно утичу на основна људска права и кривичноправни систем Србије. Радна група Националног конвента о Европској унији (НКЕУ) за поглавље 23, чија су Партнери Србија чланица, указивала је годинама на недовољну транспарентност овог процеса. НКЕУ је у саопштењу од 09. октобра 2024. последњи пут апеловала на предлагача измена ових закона да продужи период јавне расправе указујући да је јавност добила ограничену прилику за учешће у расправи о изменама закона које су припремане више од три године, за које се јавна расправа спроводи паралелно уз друге правосудне законе. Стога и на овом месту понављамо да овакво поступање Министарства правде угрожава основна људска права и успорава напредак у поглављу 23, који је од суштинског значаја за процес приступа Европској унији.

Предлози Партнера Србија у контексту процеса измена Кривичног законика односе се на:

- Унапређење текста Кривичног законика, у деловима у којима је препознато могуће даље задирање или ограничавање права и слобода грађана;
- Указивање на одредбе важећег КЗ-а за које сматрамо да су неопходне зарад остварења сврхе кривичног гоњења уз адекватну заштиту права грађана,
- Предлог нових одредби, укључујући и нова кривична дела.

Такође, указујемо на потребу усклађивања Кривичног законика са Законом о заштити података о личности (у даљем тексту ЗЗПЛ) како би се обезбедила правна сигурност и прецизност у области заштите података о личности, те испуниле обавезе прописане чл. 100 ЗЗПЛ, као и Акционим планом за поглавље 23. Конкретни предлози за усклађивање прописа дати су у овом документу, тј. Обрасцу, уз напомену да предлози реферишу на чланове важећег КЗ-а, а не Нацрта.

2. Конкретан део Законика чију измену предлагате и Ваш предлог за измену

ПРЕДЛОГ 1: Предлажемо допуну Члана 89

Члан 89. КЗ прописује да суд може да одлучи да се пресуда, у целини или изводу објави, и то уколико се ради о осуди за кривично дело које је учињено путем средстава јавног информисања или за кривично дело које је проузроковало опасност за живот или здравље људи, а објављивање пресуде би допринело да се отклони или умањи та опасност. Објављивање пресуде се може прописати и посебним законом. Ову одредбу требало би допунити на начин да пропише заштиту личних података садржаних у пресуди, имајући у виду супротстављене интересе права јавности да зна, и права на заштиту података о личности.

ПРЕДЛОГ 2: Предлажемо измену и допуну Члана 102

Члан 102 КЗ-а уређује садржај и давање података из казнене евиденције. Тако, прописано је да казнена евиденција садржи личне податке о учиниоцу кривичног дела, податке о кривичном делу за које је лице осуђено, податке о изреченој казни, условној осуди, судској опомени, односно ослобођењу од казне и опроштеној казни, као и податке о правним последицама осуде. Овом одредбом требало би прецизирати који конкретно лични подаци учиниоца кривичног дела се обрађују у евиденцији. Истим ставом предвиђена је и обавеза ажурирања података у евиденцији, односно уношење измена података садржаних у казненој евиденцији, подаци о издржавању казне, као и поништење евиденције о погрешној осуди. Даље, чл 102 ст 1 прописује круг корисника података из казнене евиденције, и исправно је дао листу ових субјеката, односно предвидео да они који нису експлицитно овухваћени овог одредбом морају имати посебним законом прописану надлежност за откривање и спречавање извршења кривичних дела. Међутим, у ставу 3, овај круг субјеката, тј могућих корисника података се проширује и на државне органе, предузећа, друге организације или предузетнике, ако за то постоји оправдани интерес заснован на закону, и то уколико још трају правне последице осуде или мере безбедности. За потребе правне предвидивости, требало би прописати и садржину овог захтева. Коначно, прописује се забрана да се од грађана захтева доказ о њиховој осуђиваности и неосуђиваности, те права лица да добију податке о својој осуђиваности или неосуђиваности. Коначно, прописује се општа забрана давања података о брисаној осуди. У том смислу, поставља се и питање рокова чувања података о брисаној осуди. Такође, потребно је јасно одредити ко је надлежан за унос података у евиденцији, како би се одредио и обим одговорности. Такође, треба размотрити да се овим, или другим прописом који би уредио питања вођења казнене евиденције, пропишу и посебне мере заштите права и слобода лица на која се подаци односе. Уопште, одредбе о вођењу казнене евиденције у нашем правном систему треба систематизовати и уредити једним актом, који би на прегледан начин уредио питања улога различитих субјеката, одговорности, садржину, круг корисника, услове под којима се подаци могу уступати, мере заштите, као права лица на која се подаци односе, те поступак за остварење тих права.

ПРЕДЛОГ 3: У погледу кривичних дела која подразумевају и повреду права на заштиту података о личности, свакако да је кривично дело из члана 146 - Неовлашћено прикупљање личних података – кључно за пружање кривичноправне заштите у овој области. Међутим, КЗ прописује и друга кривична дела која, у ширем смислу, подразумевају повреде права на заштиту података о личности, попут повреде тајности писама и других пошиљки (чл 142), неовлашћеног прислушкивања и снимања (чл 143), неовлашћеног фотографисања (чл 144), неовлашћеног објављивања и приказивања туђег списка, портрета и снимка (чл 145). Основни облици ових кривичних дела гоне се по приватној тужби. Међутим, имајући у виду досадашњу праксу у процесуирању ових кривичних дела, а посебно из члана 146, треба спровести детаљну анализу ефикасности заштите која се њима пружа и размотрити гоњење по службеној дужности за све облике.

3. Образложење упућеног предлога за измену Законика

Србија се усвајањем ЗЗПЈ-а обавезала да до краја 2020. године одредбе свих других закона који се односе на обраду података о личности усклади са овим законом.

Имајући у виду да су прошле готово четири године од истека овог рока, сматрамо да тренутни процес измена овог Законика треба да обухвати и усклађивање за ЗЗПЛ.

Напомињемо да је ЗЗПЛ усвојен 2018. године и то као одговор на обавезу усклађивања нашег правног оквира са правним оквиром Европске уније релевантним за питања заштите података, и то Опште уредбе о заштити података ЕУ и тзв. Полицијске директиве. Како би ово усклађивање имало ефекта, и обезбедило адекватну заштиту права грађана Србије, неопходно је да се други прописи ускладе са кровним Законом о заштити података о личности. Такво усклађивање допринело би правној предвидивости али и уједначеној примени прописа, као и отклањању недоумица у њиховом тумачењу, које су неретко и лексичке природе.

Препоруке за усклађивање дате су на основу методологије и конкретних аналитичких питања дефинисаним [Анализом прописа који уређују сектор безбедности са аспекта заштите података о личности](#), такође подржаној од стране Мисије ОБЕС-а у Србији.